

TYÖASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/1998 vp

Hallituksen esitys 81. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän osa-aikatyötä koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä joulukuuta 1995 lähettänyt työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 81. kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän osa-aikatyötä koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä (HE 207/1995 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- nuorempi hallitussihteeri Liisa Heinonen, ylitarkastaja Toivo Niskanen ja ylitarkastaja Ulla Liukkunen, työministeriö
- lakimies Pentti Itkonen, Akava

- apulaisneuvottelupäällikkö Marja Tast, Kunnallinen työmarkkinalaitos
- lakimies Jukka Kauppila, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- johtaja Eeva-Liisa Inkeroinen, Palvelutyöntantajat
- lakimies Katja Lehto ja lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- työmarkkina-asiamies Anna-Leena Mäkilä, Suomen Yrittäjät
- varatuomari Mikko Nyyssölä, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- lakimies Heli Ahokas-Kelotie, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK..

HALLITUKSEN ESITYS

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokous, Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi vuonna 1994 osa-aikatyötä koskevan yleissopimuksen (nro 175) sekä siihen liittyvän suosituksen (nro 182).

Yleissopimus pyrkii turvaamaan osa-aikatyöntekijöille vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevien työntekijöiden kanssa samantasoisen turvan muun muassa työhön ja sosiaaliturvaan liittyvien oikeuksien osalta. Yleissopimusta täydentävä suositus sisältää yksityiskohtaisempia suosituksia aiheesta.

Suomen lainsäädäntö täyttää yleissopimuksen edellytykset. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen nro 175. Samalla suositus nro 182 saatetaan eduskunnan tietoon otettavaksi huomioon vastaisessa lainvalmistelutyössä siltä osin kuin sitä pidetään taroituksenmukaisena. Näin täytetään myös Kansainvälisen työjärjestön perussäännön velvoite saattaa Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymät asiakirjat lakiasäättävän elimen käsitteeseen viimeistään 18 kuukauden kuluessa ne hyväksyneen työkonferenssin päättymisestä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esitys on ollut valiokunnassa käsiteltävänä yli kolme vuotta. Pitkän käsittelyajan johdosta valiokunta on pyytänyt työministeriöltä ajan tasalla olevan selvityksen siitä, mitkä ovat käsittelyaikaisten kansallisen ja Euroopan unionin lainsäädännön uudistusten vaikutukset ILO:n yleissopimuksen hyväksymiseen.

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen kansallista työläinsäädäntöä on uudistettu osa-aikatyötä tekevien työntekijöiden aseman parantamiseksi. Uudistukset, jotka koskevat muun muassa sairausajan palkkaa, opintovapaoikeutta, vuosilomaa, työaikaa ja osittaista hoitovapaata, ovat sopusoinnussa yleissopimuksen päämäärän ja määräysten kanssa.

Esityksen perusteluissa todetaan, että EY:n komissio on antanut vuonna 1990 kolme direktiiviehdotusta, joilla pyritään parantamaan epätyypillisissä työsuhteissa olevien työntekijöiden suojelua. Euroopan unionin neuvosto on joulukuussa 1997 antanut direktiivin 97/81/EY Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE), julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) ja Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) tekemästä osa-aikatyötä koskevasta puitesopimuksesta. Direktiivillä pannaan täytäntöön puitesopimus, jolla pyritään poistamaan osa-aikatyöhön kohdistuva syrjintä ja parantamaan osa-aikatyön laatua. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ILO:n osa-aikatyötä koskeva yleissopimus on soveltamisalaltaan direktiiviä laajempi. Direktiivi ja yleissopi-

mus eivät ole keskenään ristiriidassa, vaan ne täydentävät toisiaan.

Direktiivin antamisen jälkeen osa aikaisemmin yleissopimuksen hyväksymistä vastustaneista tahoista on muuttanut näkemystään. Kunnallinen työmarkkinalaitos on pysynyt hyväksymistä vastustavalla kannallaan perustellen sitä erityisesti taloudellisilla seikoilla sekä yleissopimuksen ja direktiivin sisällöllisillä eroilla. Hallituksen esityksessä todetaan, että Suomen lainsäädäntö vastaa yleissopimuksen velvoitteita eikä niiden todeta aiheuttavan kohtuuttomia taloudellisia rasituksia. Lisäksi yleissopimuksen määräykset mahdollistavat joustavuuden rajoittaessa sopimuksen soveltamisalaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli yleissopimuksesta aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia kuntasektorille.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 24 päivänä kesäkuuta 1994 hyväksytyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 175, joka koskee osa-aikatyötä, ja

että Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 24 päivänä kesäkuuta 1994 hyväksytty Kansainvälisen työjärjestön suositus nro 182, joka koskee osa-aikatyötä, otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Reijo Lindroos /sd

vpj. Armas Komi /kesk

TyVM 21/1998 vp — HE 207/1995 vp

jäs. Tuula Haatainen /sd
Anne Huotari /vas
Matti Huutola /vas
Kari Kantalainen /kok
Kyösti Karjula /kesk (osittain)
Hannu Kemppainen /kesk (osittain)
Sirkka Lekman /kok
Heikki Rinne /sd

Outi Siimes /kok (osittain)
Raimo Tiilikainen /r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
Marja-Leena Viljamaa /sd
Pertti Virtanen /evir (osittain)
vjäs. Johannes Koskinen /sd (osittain)
Tauno Pehkonen /skl (osittain).